

ROND DE SCHUTSBOOM

jaargang **15**

nummer **1**

1995

STICHTING HEEMKUNDIGE KRING

" DE VYER HEERTGANGHEN "

Doelstelling volgens de statuten:

De stichting heeft ten doel de bevordering der studie van de heemkunde in de ruimste zin, in het bijzonder door:

- a. de bevordering der studie van de heemkunde in de lokale en regionale aspecten van archeologie, geologie, toponymie, flora, fauna, architectuur, historie, folklore, sociale geografie en taalgebruik;
- b. het aanwenden of doen aanwenden van de door deze studie verworven kennis ten bate van het lokale en regionale leefmilieu door het verrichten van relevante activiteiten;
- c. het in stand houden van een streekmuseum, heem- erf " De Schutsboom ".

Lidmaatschap en abonnementen:

Leden van de Heemkundige Kring ontvangen het periodiek " Rond de Schutsboom " gratis, alsmede het Jaarboek.

Lidmaatschap Heemkundige Kring f 25,-- per jaar.

Gezinsleden f 6,50 per jaar.

Leden buiten Goirle f 30,--

Bankrekening: RaBo-Goirle, nr.: 11.68.97.597

Toegang tot de lezingen voor leden gratis.

Openstelling:

Heemerf en museum " De Schutsboom ":

van april t/m oktober elke zondag;

van november t/m maart, elke 1e zondag van de maand.

Openingstijd van 15.00 tot 17.00 uur.

Voor groepen: op aanvraag bij het secretariaat.

Het Archief: elke zaterdag van 10.00 tot 12.00 uur.

Adressen:

Heemerf de Schutsboom: Nieuwe Rielseweg 41-43,
5051 PD GOIRLE. Tel. 013 - 348972

Secretariaat: Nieuwe Rielseweg 41-34, 5051 PD GOIRLE,
secretaris (privé) tel: 013- 34897

Redactie: Nieuwe Rielseweg 41-43 5051 PD GOIRLE.
tel. 013 - 34897

**HET VERSCHIJNEN VAN DIT PERIODIEK WERD
MEDE MOGELIJK DOOR DE FINANCIËLE BIJDRAGE
VAN:**

Assurantiën Burgers & van Esch, voor verzekeringen,
hypotheken, financieringen, woningbemiddeling,
Tilburgseweg 1 5051 AA GOIRLE tel. 34.21.29

Bakkerij A. van den Hout,
Tilburgseweg 98, 5051 AJ Goirle tel. 34.17.68

van Berkel B.V. loodgieterswerken en foliedaksystemen,
Edisonlaan 19, 5051 DS GOIRLE tel. 34.24.45

van Beurden meubelmakerij,
Weverstraat 3 - 4, 5051 HZ GOIRLE tel. 34.25.24

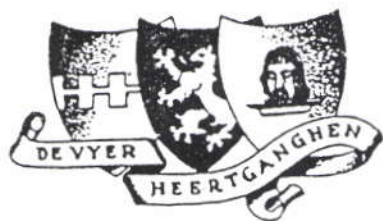
John Boxtel, sculptor,
RR 3 Gananoque, Ontario Canada, K7 G2 V5

Garage Jac. de Brouwer,
Hoge Wal 1, 5051 PX GOIRLE tel. 43.09.35

Stichting "Goirles Belang",
De Hovel 43 - 44 5051 NR GOIRLE tel. 34.34.86

Dhr. C. Hermans,
v. Haestrechtstraat 16, 5051 VD GOIRLE

G.Jansen, Sierpleisters en Muurverven B.V.,
Geysersstraat 3 - 9, 5753 RP DEURNE tel. 04930-18.030

ROND DE SCHUTSBOOM

Periodiek van de:

STICHTING HEEMKUNDIGE KRING
„DE VYER HEERTGANGHEN”
GOIRLE

Secretariaat: Nieuwe Rielseweg 41-43
5051 PD Goirle, tel. 013-34 89 72

Jaargang 15, nr. 1

mei 1995

Van de redactie	2
Jaarverslag 1994	3
Merckenswaert in Valkenswaard	14
Goirle 1940-1945	15
Een goede Duitser	16
Toponiemen	18

Van de redactie

Schutsboom nieuwe stijl

Weinig aan veranderd zult u, bij het oppervlakkig bezien, denken. Qua uiterlijk heeft u gelijk. De verandering zit 'm dan ook in de inhoud. Slechts informatie over het reilen en zeilen van onze vereniging 'De Vyer Heertgangen' met wat losse artikelen als aanvulling.

Ook de redactie is gewijzigd, en bestaat momenteel uit: Jozef en Ashwin Wijdemans, Kees de Laat, Piet Wiercx en Ad Houtepen. Eén naam zult u beslist missen, nl. die van Jan Hoogendoorn, die vanaf de oprichting van de Schutsboom tot eind 1994 als hoofdredacteur de inhoud alsmede de 'outfit' heeft verzorgd. Vele artikelen van zijn hand heeft u in al die jaren onder ogen gekregen. Jan is al enige tijd, we kunnen haast wel zeggen, zijn levenswerk aan het schrijven, nl. 'een leidraad voor rondleiding op Heemerf de Schutsboom'. Alle onderdelen van ons museum worden daarin door hem tot in detail beschreven met de nodige achtergrondinformatie. Een verlichting van zijn taak zal hem dan ook niet onwelgevallig zijn. Jan bedankt!

De Schutsboom-nieuwe-stijl zult u tweemaal per jaar ontvangen. Daarnaast heeft het bestuur gekozen voor de uitgifte van een jaarboek. Daarin krijgen de schrijvers ruimte om hun onderwerpen meer uit te diepen. Dit jaarboek wordt u gratis aangeboden. Schutsboom-nieuwe-stijl staat daarentegen open voor wat minder plaatsvragende artikelen, korte berichten of zo maar een pennevruchtje dat u kwijt wilt. De redactie zou u daar zeer dankbaar voor zijn.

Jaarverslag 1994

Beste allen, Eindhoven

de opening was geweldige en
de tentoonstelling ook
U hebt geweldige genoten als oud
goirlewaai.
U wilt jullie dan ook dank
zeggen aan iedereen die daar
ook mee gemerkt hebben
rele grachten van Lorry de Bie

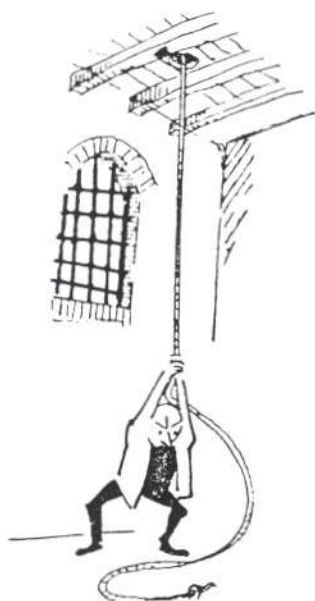
Dit briefje ontvingen we naar aanleiding van de bijeenkomst in de Heemschuur bij de uitreiking van het eerste exemplaar van het boek "Goirle 1940-1945 - een grensdorp bedreigd, bezet en bevrijd". Het staat -in al zijn eenvoud- als het ware model voor de doelstellingen van onze Heemkundige Kring in het afgelopen jaar:

- alert op historische feiten en heemkundige bijzonderheden;
- creatief vormgeven aan wat de moeite waard is te tonen en/of te gedenken;
- gebruik maken van de ruime mogelijkheden van de accommodatie;
- geworteld in de samenleving van Goirle;
- gastvrij voor bewoners en betrokkenen.

Het paste geheel in deze doelstellingen om te proberen de boerderij van Oerlemans in de Dorpsstraat -als representant van de typische Brabantse langgevelboerderijen- te bewaren voor het nageslacht. De gemeente Goirle zegde alle medewerking toe om de boerderij -zo mogelijk- te verplaatsen naar het Heemerf, voorwaar een groots karwei. We namen de Brabantse Boerderijenstichting in de arm voor advies. Nader onderzoek door deze stichting wees uit dat de cultuur-historische waarde van de boerderij te gering was om de nodige gelden bijeen te kunnen brengen voor de financiering van dit project. Jammer, maar we blijven alert.

Aan allen die in het afgelopen jaar -op welke wijze dan ook- betrokken waren bij het werk van onze Heemkundige Kring: **hartelijk dank!**

Ton Sas, voorzitter

MUSEUM

(J.C.J. Hoogendoorn)

gastenboek

Het gastenboek telde over het afgelopen jaar 1286 handtekeningen. Daarvan waren 264 stuks afkomstig van museumbezoekers en 659 van bezoekers van de tentoonstelling '40-45'. Bij enkele handtekeningen was zowel voor het museum als voor de tentoonstelling een waarderende opmerking geplaatst. Wat het museum betreft: "Een erg leuke uitleg van al het moois van het museum. Wij hebben genoten. Bedankt." En een bezoeker uit Molenheide schreef "Wij hebben ons ogen uitgekeken." Aangaande de tentoonstelling trof ik aan: "Waardevolle, heel informatieve tentoonstelling. Bedankt." en "Een tentoonstelling de Heemkundige Kring waardig", terwijl een bezoeker zijn waardering uitdrukte, kort en duidelijk met slechts één woord: "Indrukwekkend". Voorts hebben we 12 excursies gehad, waaraan 264 deelnamen.

inventarisatie

In 1964 zijn we gestart met het opnieuw inventariseren van het museumbezit. Voor de gegevens van de objecten is een kaartstelsel ontworpen. Op de kaart van elk object kan worden afgelezen waar het object staat opgesteld of waar het is opgeborgen. Voor de objecten in het museum, de ontvangstkamer, opkamer, de opberging op de museumzolder, Potstal en Smiske is dit reeds gebeurd; schuur, karloods, erf en berging zullen nog volgen. Aan de leidraad voor rondleidingen en de daarbij behorende informatie wordt nog steeds verder gewerkt. Van dit jarenplan is het museum en de ontvangstkamer afgewerkt en het resultaat daarvan zal eendaags verschijnen. Aan de beurt zijn nu de Potstal, Smiske, schuur en erf en dat duurt weer even, want juiste informatie verschaffen vereist nogal wat speurwerk. Verder is de 'Collectie Peeters' grotendeels in het museum en in de ontvangstkamer opgesteld.

restauratiewerkzaamheden

Gerrit Heheman heeft gestaag gewerkt aan de restauratie van de beelden, die in het museum staan opgesteld, als ook aan de kerstgroep, die jaarlijks in de schuur wordt opgesteld. Dit was wel nodig, want de beelden waren veel beschadigd en vooral de handen waren aan een fatsoenering toe.

schenkingen

Aan museumbezit is ons geschonken: een SS-dolk, twee gietijzeren gewichten van 2 kg., een 19de-eeuws gewicht van 1 kg., een platveer unster, een wortelbijl en een eikehouten apparaat waarvan nog moet worden uitgezocht waartoe het gediend heeft.

HET HEEMERF

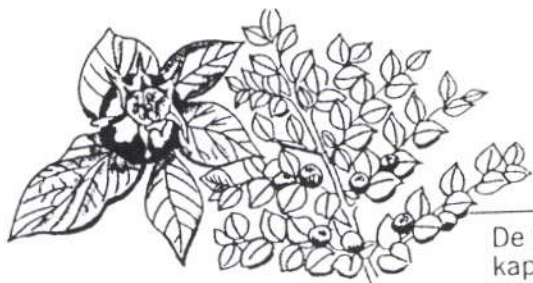
(door J.B. Santegoets)

de beplanting

Het karakteristieke van de erfbeplanting wordt mede bepaald door goed onderhoud en ingrijpen waar dat nodig is. Dat betekent regelmatig snoeien en aanplanten. Dat snoeien is een rigoureuus karwei: niet van dat benauwde, nee, alles kort en klein! Het hart krimpt ineen bij zo'n ravage. Hoe moet dat ooit goed komen? Maar de zomer komt en daar bloeien in volle pracht de gesnoeide bomen. De snoeiers hadden gelijk! Zij namen op het Heemerf de hulstboom en hazelnoot stevig onderhanden. Behalve het snoeien zijn er bomen en bloemen geplant: een palm- en een notenboom, tevens ouderwetse theebloemen en asters. In de zijtuin en "D'n Dries" tierde het onkruid en moest het constant worden bestreden. Ook het gazon met border vergde aanhoudende zorg. Jo de Rooy nam deze taak op zich, weshalve hij regelmatig de maaimachine bediende en vakkundig in de border wroette.

de kruidentuin

De seizoenen trokken voorbij aan het Heemerf. Zon en regen deden hun werk en droegen bij aan de fraaiheid van de kruidentuin. De natuur werd een handje geholpen door Janneke van Amelsfoort en Geert van Ostaden. En Ton Sas, hij schoffelde voort. Is Gerard Weterings van nature al een nijvere bij, als hij bijen hoort zoemen en ziet vliegen, als er een korf onder zijn handen komt, dan is hij niet meer te houden. Waarmee we maar willen zeggen, dat de bijenstal bij hem in goede handen is. In het seizoen betekent dat een dagelijkse gang naar het Heemerf om de bijen te verzorgen.

De beschaving begon met het kappen van de eerste boom. Zij zal eindigen met het kappen van de laatste.

onderhoud

De karloods, schuur, zij- en achterkant van de Potstal waren toe aan een schilderbeurt. Dit gold ook voor sommige landbouwwerktuigen: ploeg, eggen en cultivator. De leden van de commissie zijn van alle markten thuis, geen zee gaat hen te hoog. Zo kon de rand van de put opnieuw gemetseld worden en een drietal kruiswegstaties -afkomstig van het processiepark rond St.Jans Gool op Nieuwkerk- aan de buitenmuur van de Potstal worden bevestigd. Ook het manegeproject (het visualiseren van het dorsen via de manege) kwam weer een stapje verder; het is de bedoeling dat het project in 1995 wordt afgewerkt. Over de kwaliteit van de catering bij excursies, openingen van tentoonstellingen e.d. hoorden wij niets dan lof. Onder de smaakmakende leiding van Willem v.d. Sande kan dat moeilijk anders!